

Täysistunto

Maanantai 16.12.2024 klo 12.00—1.04

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lakialoite laiksi rakentamislain 17 §:n muuttamisesta

Lakialoite laiksi rakentamislain 180 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2024 vp

Lakialoite LA 20/2024 vp

Lakialoite LA 21/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 15/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Hänninen taitaa olla poissa. Edustaja Viljanen on poissa. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.31 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Suomalainen tietää itse parhaiten, missä ja miten hän haluaa asua ja omaa tonttiaan käyttää. Tälle periaatteelle tulee rakentamista koskeva lainsäädäntö rakentaa. Monen suomalaisen perheen unelma ja elämän suurin investointihan on oma koti. Tarpeettomalla byrokratialla ei pidä vaikeuttaa asumisen vapauden ja unelman toteutumista. Tarvitaan vähemmän byrokratiaa, enemmän vapautta rakentaa. Vuodenvaihteen jälkeen omakotitalojen rakentaminen helpottuu rakentamislain käsittelyssä olevilla muutoksilla. Rakentamisen sujuvoituminen toivottavasti edesauttaa myös rakennusalan nousua taantumasta.

Arvoisa puhemies! Eduskunta on hyväksymässä tässä ympäristövaliokunnan mietinnössä kaksi omakotitalojen rakentamista helpottavaa lakialoitettani osana rakentamislain korjaussarjaa. Kiitän ympäristövaliokunnan enemmistöä tuesta näille lakialoitteille. Tämä osoittaa, että perustelluilla valtiopäivätoimilla kansanedustaja voi vaikuttaa.

Ensimmäisessä lakialoitteessani mahdollistetaan se, että kunta voi antaa rakennusjärjestyksessä tontin omistajalle oikeuden sivuasunnon rakentamiseen. Sivuasunto on päärakennuksen kanssa samalle rakennuspaikalle rakennettava, yleensä erillinen talo, ja se soveltuu esimerkiksi sukupolvien yhteiseen asumiseen.

Samalla rakennusjärjestyksen laatimiseen liitetty ylimitoitettu selvitysvelvollisuus kevenee, jolloin kunnan on helpompi vapauttaa rakentamista rakennusjärjestyksellä. Toisaalta sääntelyinnokkaiden kuntien mahdollisuuksia lisätä byrokratiaa rajoitetaan rakennuslain korjaussarjalla. Kunnat eivät voi jatkossa vaatia rakentamislupaa sellaisilta kohteilta, jotka laki vapauttaa luvanvaraisuudesta. Näin ollen esimerkiksi alle 30 neliön saunat ja pi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2024 vp

harakennukset ja muut talousrakennukset voidaan koko Suomessa rakentaa vuodenvaihteen jälkeen varmasti ilman lupaa, jos siis rakennusoikeutta niiden rakentamiseen on jäljellä. Oikeushan koskee myös ranta-alueita, minkä johdosta aidon rantasaunankin rakentaminen mahdollistuu näin monissa kunnissa.

Arvoisa puhemies! Toinen lakialoitteeni rajaa yhdistysten valitusoikeutta. Yhdistyksillä on jatkossa valitusoikeus vain suurien, esimerkiksi teollisten hankkeiden rakentamisluvista. Rajauksella puututaan sellaiseen muutoksenhakuun, jota eräs kansalainen kutsui minulle ammattivalittamiseksi. Esimerkiksi kotikunnassani Sipoossa erään luontojärjestön tehtailemien valitusten perusteena on ollut se, että yksittäisten perheiden omakotitalot ovat muka hajauttaneet yhdyskuntarakennetta. Valituksen kohteena olevat luvat ja siten näiden perheiden hankkeet ovat valikoituneet täysin summittaisesti. Nyt tällaiselle toiminnalle tulee stoppi. Yhdistysten valitusoikeus rajataan vain suuriin yva-hankkeisiin, kuten teollisuuslaitoksiin, siis rakentamisluvan osalta. Naapureiden ja muiden oikeudenhaltijoiden muutoksenhakuoikeudet säilyvät toki ennallaan.

Arvoisa puhemies! Muitakin helpotuksia on tulossa rakentamislain korjaussarjassa rakentajalle. Rakentamislupien käsittelyaikoihin saadaan pitkään kaivattu lakisääteinen käsittelyaikatakuu kolme kuukautta. Poikkeuksellisen ja erityisen vaativan rakennushankkeen sekä uuden puhtaan siirtymän sijoittamisluvan kohdalla määräaika on kuitenkin kuusi kuukautta. Määräajan laskenta alkaa siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on siinä määrin täydellinen, että se mahdollistaa hakemuksen käsittelyn. Lakisääteinen määräaika tarkoittaa, että rakennushankkeeseen ryhtyvä saa varmuutta luvituksen aikataulusta. Tämä on omiaan pienentämään rakentamiseen liittyviä riskejä.

Pidän kuntien kritiikkiä tätä lakisääteistä määräaika kohtaan kummallisena. Lainsäädäntö ja viranomaisten määräykset ovat täynnä yksityisiin kohdistuvia määräaikavaatimuksia. Kunnat kykenevät aivan varmasti vastaavaan. Itse asiassa on kuntia, joissa on kyetty nyt säädettävää määräaika huomattavasti lyhyempäänkin käsittelyaikaan.

Lisäksi Marinin hallituksen säätämä byrokratian kukkanen, että jokaisen pientalo- ja korjausrakentajan pitää tehdä ilmastaselvitys, poistetaan laista. Ilmastaselvityksen ja materiaaliselosteen laatimisvelvoite ei lainmuutoksen johdosta koske enää paitsi pientalorakentamista eikä myöskään korjaus- ja muutostöitä tai rakennuksen laajentamista.

Arvoisa puhemies! Merkittävä helpotus koittaa vuodenvaihteen jälkeen rakentamiseen taajama-alueiden ulkopuolella. Lupaa rakentaa omakotitalo ei voida enää asemakaava-alueiden ulkopuolella evätä sillä perusteella, että se voisi vaikeuttaa kunnan tulevaa kaavoitusta. Kunnan kaavoituskatsauksen ulkopuolisilla kylä- ja haja-asutusalueilla omakotitalon rakentamista ei käytännössä koskaan enää voida kunnan kaavoituksen tarpeilla torpata. Myös alueella, joka on nimetty kaavoituskatsauksessa kaavoitettavaksi lähivuosina, rakentamislupa omakotitalolle lähtökohtaisesti myönnetään, jos sijoittamisen muut edellytykset täyttyvät — siis kyse on alueesta, jota ei ole asemakaavoitettu.

Tämä lainmuutos muuttaa oikeuskäytännössä syntynyttä kummallista oikeustilaa. Siinä rakentaminen asemakaavojen ulkopuolisilla alueilla on voinut estyä kokonaan, kun tuomioistuimet ovat katsoneet rakentamisen tiheyden ylittäneen niin sanotun asemakaavakynnyksen. Näin on ollut erityisesti kasvavien kaupunkiseutujen, kuten Uudenmaan, kehyskunnissa. Kunta ei aio eikä pysty asemakaavoittamaan kaikkia alueita, mutta ilman tätä ei saa rakentaa, vaikka edellytykset rakennuspaikalle olisivatkin olemassa. Tämä on johtanut eräänlaiseen pysyvään rakennuskieltoon, maankäytön jäätymiseen määräämättömäksi ajaksi. Kuten perustuslakivaliokunta on huomauttanut, maankäytön estyminen määräämät-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2024 vp

tömäksi ajaksi on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä katsottu ongelmalliseksi ihmisoikeutena turvatus omaisuudensuojan kannalta.

Puhemies! Käsillä on siis suuri voitto kylä- ja haja-asutusalueiden elinvoiman kannalta. Samalla vahvistuu maanomistajan omaisuudensuoja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

17.38 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Rakennuskanta on suurimpia päästöjen aiheuttajia, ja tehokkaampien sektoreiden rakentaminen vähentää niitä. Äskettäin julkaistu kiinteistö- ja rakennusalan kestävyys kuntokartoitus toteaaakin, että ilman rakennusmateriaaleista syntyvien päästöjen radikaalia vähenemistä ja positiivisten vaikutusten innovoitua Suomen kiinteistö- ja rakennusala ei pysty hoitamaan sille kuuluvaa osuutta ilmastotavoitteista ja Pariisin sopimuksen puolentoista asteen hiilibudjetti ylitetään. Samaisen selvityksen kiertotalousosio paljastaa, että kiinteistö- ja rakennusala elää yhä rajoittamattomien resurssien maailmassa. Kierrätysaste laahaa, ja rakennusten elinkaaret ovat liian lyhyitä.

Suomessa rakennetaan vuosittain noin kahdeksan miljoonaa neliötä uutta kerrosalaa. Siitä noin 45 prosenttia on asuinrakennuksia. Viimeisen 20 vuoden aikana uudisasunto-tuotannon yksikköpäästöt ovat lisääntyneet ja asuntoihin sitoutunut hiilivarasto on pienentynyt. Siksi ei ole lainkaan yhdentekevää, millaista rakentamisen ohjausta tehdään.

Päästövähennysten lisäämiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi viime hallitus uudisti rakentamislakia tuoden siihen muun muassa ilmast selvityksen ja materiaaliselosteen. Nyt nykyhallitus heikentää niiden vaikuttavuutta niin, että Orpon hallituksen esityksen mukaan velvoite koskisi aiempaa suppeammin erilaisia rakennustyyppisiä ja korjaus- ja laajennusrakentamista pudotetaan pois. Ilmast selvitystä vaaditaan rakennuslupavaiheen sijaan vasta lopputarkastuksen yhteydessä, jolloin muutokset ovat käytännössä mahdottomia ja materiaaliseloste muuttuu ylätasoon rakennetuoteluetteloksi. Kaikki tämä heikentää rakentamisen ilmastotyötä ja kiertotaloutta.

Lausunnoissa esitettiinkin huolta siitä, että muutokset heikentävät puurakentamisen lisäämistä, samoin siitä, että Suomi jää jälkeen muista Pohjoismaista, joissa on rakentamisen päästöohjaus tiukempaa, sillä siellä on ymmärretty, että hiilijalanjäljen ohjaaminen kehittää kokonaisuudessaan kiinteistö- ja rakennusala kilpailukykyisemmäksi myös rakennustuotteiden viennin näkökulmasta. Esimerkiksi Tanskassa rakennustuoteteollisuus on itse vaatinut riittävän tiukkaa kansallista raja-arvoa, jotta se kannustaa tehokkaasti teollisuutta kehittämään vähähiilisempiä tuotteita ja tuo tanskalaisille yrityksille kilpailuetua myös kansainvälisessä kilpailussa, sillä vähähiilisten rakennustuotteiden kysyntä on vahvassa kasvussa ympäri maailmaa. Nyt muutokset tähän viime kaudella esitettyyn rakennuslakiin vievät Suomea tässä suhteessa takamatkalle.

Arvoisa puhemies! Hallitus on myös muuttamassa rakentamisjärjestystä koskevaa pykälää siten, että jatkossa siinä ei voi huomioida paikallisia olosuhteita. Tämä onkin saanut laajaa kritiikkiä. Muutos johtaa siihen, että yleisen edun vuoksi kunta ei voi enää säännellä sellaisen rakentamisen määrää ja sijoittumista, joka ei edellytä rakentamislupaa. [Heikki Vestman: Hyvä!] Tämä koskee esimerkiksi alle 30 neliön suuruista rakennelmaa tai alle 50 neliön suuruista katoksia. Kunta ei voi määrätä näiden rakennusten etäisyydestä rannasta tai naapurin tontin rajasta. Hallitsematon rakentaminen esimerkiksi meren ja järvien rannoilla johtaa sotkuiseen ja kaikkien kannalta epätoivottuun lopputulokseen. Se myös lisää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2024 vp

kiinteistönomistajien välisiä riitoja aivan tarpeettomasti. Edestä löydämme varmasti myös paljon lisää oikeudenkäyntitapauksia siitä, kenen on vastuu, jos rakennetaan liian lähelle rantaa.

Hallitus on myös heikentämässä merkittävästi valitusoikeutta liittyen niin rakentamiseen kuin purkamiseen ilman mitään kestäviä perusteita. Useat lausunnonantajat nostivat huolen liittyen niin kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksiin kuin viranomaisten kykyyn valvoa kulttuurisia ja historiallisia arvoja sekä yleistä etua. Valitusoikeuden rajaaminen on ristiriidassa perustuslaissa mainitun osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia edistävän tavoitteen kanssa. Hallituksen muutokset valitusoikeuksiin saivatkin oikeusoppineilta paljon kritiikkiä, eikä niitä pidetty perusteltuina.

Varsin hämmäntävää on myös se, että hallitus on rajaamassa valitusoikeutta sellaisilta yhdistyksiltä, joiden toimialaan kuuluu kulttuuriperinnön vaaliminen tai rakennetun ympäristön laatuun vaikuttaminen. Yhtä lailla käsittämätöntä on ely-keskuksen ja museoviranomaisten valitusoikeuden rajaaminen vain valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviin rakennuksiin. Kuka siis jatkossa voi pitää paikallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten rakennusten puolta, kun sitä eivät voi tehdä viranomaiset eivätkä edes paikalliset kulttuuriperintöä vaalivat yhdistykset?

Arvoisa puhemies! Vihreiden ja vasemmistoliiton ja SDP:n vastalauseessa on kaksi lausumaehdotusta. Toinen niistä koskee puhtaan siirtymän sijoittamislupaa. Edellyttämme, että hallitus seuraa tuon luvan toimivuutta erityisesti kaavoitetuilla alueilla sekä sen vaikutuksia ympäristön tilaan.

Toisessa lausumassa edellyttämme, että hallitus palauttaa viime hallituskaudella hyväksytyn rakentamislain pykälän päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuusta ja varmistaa, että kokonaisvastuu rakentamisen virheistä on pääurakoitsijalla.

Ihmettelin suuresti, että hallitus oli kokonaan tämän pykälän poistanut esityksestään, kun tiedämme, että rakentamisalalla vastuukysymykset ovat olleet jo vuosikausia se kaiken oleellisin. Sen takia viime kaudella tehdyssä muutoksessa rakentamislakiin haluttiin tuoda selkeä vastuunmäärittely, jotta emme joudu kokemaan jälleen niitä samoja rakentamisen laatuun liittyviä ongelmia, mitä nimenomaisesti vastuukysymyksen epäselvyys ja laajat ketjuttamiset ovat aiheuttaneet.

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi esitän tämän lakiesityksen hylkäämistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

17.45 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Rakentamislain muutos, joka on nyt käsiteltävänä, vie kuntien käsistä tärkeitä työkaluja ja siirtää lisää vastuuta sinne, missä resursseja on jo ennestään liian vähän. Tämä hallituksen esitys ja tämä sääntelyn sujuvoittaminen tarkoittavat lisää byrokratiaa kunnissa ja heikennystä niiden kykyyn vastata rakentamisen tarpeisiin.

Rakennusjärjestys on ollut kunnallisten rakennusvalvontojen keskeinen väline. Se on mahdollistanut paikallisten erityispiirteiden ja -tarpeiden huomioon ottamisen rakennushankkeissa. Muutokset, joita hallitus esittää, heikentävät kuntien kykyä ohjata rakentamista omien alueidensa tarpeiden mukaan. Kunnat joutuvat luopumaan joustavuudesta ja siirtymään tarkempiin kaavoihin, mikä tarkoittaa ylimääräistä työtä ja kustannuksia erityisesti pienissä kunnissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2024 vp

Erityisesti ranta-alueiden rakentaminen on herkkä aihe. Tähän asti kunnilla on ollut mahdollisuus määrätä ranta-alueella rakennusten sijoittamisesta ja ympäristöön sopeuttamisesta rakennusjärjestyksissä. Nyt hallituksen esittämät muutokset kaventavat tätä mahdollisuutta merkittävästi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kunnilla ei enää olisi valtuuksia säätää, kuinka lähelle ranta-aluetta rakennuksia voidaan sijoittaa tai kuinka monia rakennuksia saa rakentaa. Tämä tulee väistämättä johtamaan siihen, että ranta-alueet saatavat täyttyä epäjärjestelmällisesti ja ympäristönäkökulmat jäävät vähemmälle huomiolle.

Me tiedämme, että rakentaminen Suomessa on kausiluontoista. Erityisesti kesäisin kuntiin tulee suuri määrä rakennuslupahakemuksia, joita käsitellä usein tiukalla aikarajalla. Kunnilla ei ole tarpeeksi resursseja vastata tähän kasvavaan työtaakkaan, ja hallituksen esittämät sääntelymuutokset vain pahentavat tätä tilannetta. Yksinkertaisimmillaan tämä voi tarkoittaa sitä, että kuntien rakennusvalvontaviranomaiset joutuvat hylkäämään enemmän lupia, koska niiden käsittelyaika ei riitä. Tämä ei hyödytä ketään: ei kuntaa, ei rakentajaa eikä ennen kaikkea kansalaista, joka haluaa toteuttaa oman rakentamishankkeensa.

Arvoisa puhemies! Kunnat ovat pitkään olleet itsenäisiä rakentamisen ohjauksessa, ja se on toiminut hyvin. Kuntien paikalliset olosuhteet ja erityispiirteet ovat tärkeitä huomioon otettavia tekijöitä, mutta nyt hallituksen esityksellä niitä vähätellään ja pakotetaan siirtymään keskitettyyn kaavoitukseen, mikä on kallista ja aikarajoitteista.

On äärimmäisen tärkeää, että hallitus ottaa kuntien huolen vakavasti ja palauttaa kunnille tarvittavat työkalut säilyttääkseen rakentamisen ohjauksen paikallisella tasolla. Kuntaliitto, rakennusvalvonnat ja monet muut asiantuntijat ovat esittäneet selkeän viestin: nykyiset esitykset eivät ole kunnallisen rakentamisen kannalta toimivia, eivätkä ne vie Suomea parempaan suuntaan.

Kannatan edustaja Mikkosen tekemiä lausumaehdotuksia ja hylkäysehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.48 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti. Kiitos hallitukselle järkevästä, byrokratiaa vähentävästä lainsäädännöstä. On aivan selvää, että ei kukaan suomalainen esimerkiksi energiaa tuhlaa tahallaan, joten siinä mielessä tällaiset uudistukset, joilla aiemmin lisättyä byrokratiaa vähennetään, ovat enemmän kuin perusteltuja. Ylipäätään maltilliset uudistukset siten, että tuodaan tosiaan vastuuta siihen, kuinka kauan käsittelyajat voivat kestää, tai rajataan valitusoikeutta, ovat askelia ilman muuta oikeaan suuntaan.

Arvoisa herra puhemies! Aivan erityisesti haluan kiittää edustaja Vestmania hänen aktiivisuudestaan. Hänen lakialoitteensahan tulevat tässä nyt käytännössä mietinnön myötä myös sisällöllisesti hyväksytyiksi, ja nämä ovat erittäin tärkeitä uudistuksia sen kannalta, että todella myös haja-asutusalueilla pystytään tulevaisuudessa paremmin rakentamaan ja suomalaiset voivat sijoittua asumaan sellaisille alueille, joista uskovat sitä omaa onnellisuuttaan ja toimivaa arkea parhaiten löytävänsä. Joten tässä mielessäni edustaja Vestmanin aloitteellisuus on kyllä erittäin kiitettävää, ja tietysti hienoa, että tässä myös valiokunta vastuullisesti mietintöä laatiessaan näihin parannuksiin tarttui. Kiitos tästä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

17.50 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys sisältää paljon toivottua byrokratian purkamista. Pidän erittäin hyvänä tässä kunnille asetettua palvelulupausta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2024 vp

Nyt toivoa sopii ja tämän perään pitää katsoa, etteivät vaan kunnat ala kiertämään tätä palvelulupausta vaatimalla muutaman kuukauden välein lisäselvityksiä, palvelulupauksen aika kun alkaa kulkemaan siitä hetkestä, kun tulkitaan, että hakemus on täydellinen.

Kuntien roolin selkiyttäminen ja etenkin maaseuturakentamisen helpottaminen ovat todella kaivattuja uudistuksia. Kuntien haja- ja maaseuturakentamisen jäädyttämismahdollisuuden poistaminen, jota edustaja Vestman äskeisessä puheenvuorossaan erittäin hyvin kuvasi, on erittäin tervetullut uudistus. Edustaja Vestmanin puheenvuorossaan kuvaama maaseuturakentamisen jäädyttäminen on ollut valitettavan aktiivisessa käytössä etenkin osassa uusmaalaisia kuntia. On erittäin hyvä asia, että sille saadaan nyt stoppi.

Arvoisa puhemies! Uudellamaalla rakentamisen säätelyssä ja luvituksessa on osassa kuntia jäädyttämisen lisäksi ollut käytössä käänteinen lähestymistapa verrattuna siihen, mikä sen pitäisi olla. Tässä lähestymistavassa etenkin maaseudulle ja hajarakentamiseen luvat on aina kielletty, ellei niitä sitten ole ollut aivan pakko myöntää. Tämä on täysin päinvastainen ajattelumalli kuin meillä Suomessa pitäisi olla. Ikävä kyllä tätä Uudellamaalla osassa kuntia on toteutettu.

Toivottavasti, arvoisa puhemies, tämän lakiuudistuksen myötä nyt päästään koko Suomessa ja Uudellamaallakin jokaisessa kunnassa rakentamisen ja asumisen vapaudessa paremmalle, suomalaisia suosivalle tielle ja malliin, jossa rakentaminen, on se sitten haja-asutusalueelle tai maaseudulle, olisi aina sallittua, ellei sitä olisi syytä erikseen kieltää. Odotan, arvoisa puhemies, että tämän lakipaketin myötä suhtautuminen hajarakentamiseen tulee muuttumaan täysin päinvastaiseksi: tästä jäädyttämisestä sallivaan, suosivaan, edesauttavaan linjaan. Toivottavasti tämä lakipaketti saa sen aikaiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.53 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Vestmanille erinomaisesta esittelystä. Hän perustuslakivaliokunnan puheenjohtajana ymmärtää ehkä parhaiten tässä talossa, miten tähän omaisuudensuojaan sisältyy aina oikeus rakentaa. Se on joko omistamisen takana taikka vuokraoikeuden takana, saako rakentaa esimerkiksi omakotitaloa tai kesäasuntoa tai ehkä laajentaa sitä asumusta entisestään. Tällaiset lakiesitykset ovat lämpimästi hyväksyttäviä, ja ne pitää kiireellä viedä läpi.

Erittäin suurella ilolla tervehdin tätä byrokratian purkua. Onhan se käsittämätöntä, että meillä on... Edustaja Mikkosen puheenvuorosta kiilsi vielä vanhan, menneen maailman ajat, että pitää olla ylivalvoja ja sitten pitää olla ylivalvojan valvoja ja sitten on vielä tällainen erikoinen kieltäjä ja sitten vielä joku tämmöinen ylioikeus, joka kumoaa kaikki edellisten valitukset ja estää rakentamisen.

Se, että rakennuslupa tulee määrääjassa — on aivan selvä asia, että se on hyvä asia, koska kuten sanoin, omistamiseen tai vuokra-oikeuteen kuuluu tämä oikeus rakentaa ja näin ollen parantaa omaa elämäänsä. Ja se, että myös maaseudulla, harvaan asutulla alueella voi rakentaa ja kehittää omaa elämäänsä ja yritykset voivat kiinteistöjä rakentaa, on aivan erinomainen asia. Kannattaa muistaa kaikkien niiden, jotka vastustavat tätä Suomen kehittämistä muuallakin kuin kasvukeskuksissa, yksi asia: kaavoitusmonopoli kuuluu kunnille, ja kunnat osaavat kyllä sen homman tehdä. Ei siinä tarvita Vihreän liiton erikoisvalvoja joka kuntaan. Te käytte kyttäämässä joka kaavan, olivatko kaavat oikein teidän mielestänne. Pitää muistaa, että se kunnan kaavoitusmonopoli on olemassa ja sitä pitää kunnioittaa, kuten me Ilomantsissa kunnioitamme esimerkiksi joensuulaisten oikeutta rakentaa. En ole kos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2024 vp

kaan edes harkinnut, että menisin valittamaan joensuulaisista rakennusluvista. Ei tule mieleenkään. Saatte rakentaa niin paljon kuin sielu sietää, mutta ihmettelen sitä, kun teidän mielenkiintonne kotikuntaani kohtaan on aivan mieletön. Kaikista asioista valitetaan. Jopa meidän aktiivihiilitehtaasta muuan viisas valitti, että se on huumetehdas. Kun tällaista mielikuvitusta käytetään, niin tulee mieleen, onkohan tämä demokratia joiltakin osin kieroutunut.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä tähän rakentamisen puhtauteen elikkä ilmastoystävällisyyteen liittyvä asia. Eihän se maaseutualueilla ole ongelma eikä mikään. Suurin osa maaseudulle rakennettavista taloista ja rakennuksista tehdään puusta, kotimaisesta puusta, useimmiten vielä paikalla sirkkelillä sahatuista puista, elikkä päästöjälki on lähes nolla. Täällähän se on ongelma, kun täällä rakennetaan ulkomailta tuodusta materiaalista — tiiltä, betonia — ja sitten kaiken lisäksi vielä lämmitetään Italiasta tuodulla muovijätteellä, niin että pilataan nämä ilmat, että ihmisillä on jatkuva köhä täällä. Sitäkö te haluatte? Sekö teidän mielestänne on tämän nykyisen ilmastopolitiikan absoluuttinen ääripiste, mihin te haluatte? Jos te haluatte tätä maailmaa parantaa, niin aloittakaa nyt vaikka tuosta muovin tuontikiellosta Suomeen, että ette niitä kaiken maailman Euroopan jätteitä tänne aja. Kuinka monta sataa tuhatta ihmistä pitäisi sairastuttaa vielä astmaan tai johonkin muuhun tautiin, kun tupruttaa tuolla kaiken maailman saastaa helsinkiläisten keuhkoille? Toivon, että ymmärrätte tämän.

Tervehdin tätä lakiesitystä suurella ilolla, ja toivottavasti saadaan voimaan jo huomenna.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

17.56 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Rakentajat, niin yksityiset kansalaiset kuin yrityksetkin, ovat jo pitkään odottaneet tätä lakia. Tämä osoittaa, että sille on todellista tarvetta. Suomessa on halua rakentaa. Tarvitsemme kuitenkin selkeämpiä ja sujuvampia prosesseja, jotta tuo halu voidaan muuttaa käytäntöön rakennushankkeiksi.

Hallituksen esittämä rakentamislain korjaussarja vastaa juuri näihin odotuksiin. Se purkaa turhaa byrokratiaa, nopeuttaa lupaprosesseja ja antaa rakentajille paremmat mahdollisuudet toteuttaa suunnitelmiaan. Tämä on askel, joka tukee sekä yksityisten kansalaisten että yritystemme toimintamahdollisuuksia. Keskeinen osa tätä uudistusta on rakennuslupien käsittelyaikataulu. Kun useimmat luvat on käsiteltävä enintään kolmessa kuukaudessa, rakentajien ei tarvitse enää odottaa kohtuuttomia aikoja. Viivästyksistä seuraavat sanktiot varmistavat, että lupaprosessit pysyvät aikatauluissa. Tämä on tervetullut uudistus, joka tuo ennustettavuutta ja luotettavuutta rakentamisen kenttään.

Arvoisa puhemies! On selvää, että rakentamisen lisääminen tukee koko yhteiskuntaa. Se vahvistaa talouskasvua, luo uusia työpaikkoja ja tarjoaa tilaisuuksia kehittää elinympäristöjämme. Rakentamisen esteiden purkaminen on erityisen tärkeää pienrakentajille, joille normien ja selvitysten vaatimukset ovat usein muodostuneet kohtuuttoman raskaiksi.

Tässä laissa näkyy selvästi pienrakentajien tarpeiden kuunteleminen. Samalla laki palvelee myös suuria teollisia hankkeita. Uudistuksen tarjoama puhtaan siirtymän sijoittamislupa on esimerkki siitä, miten järkevä sääntely voi edistää kansainvälistä kilpailukykyämme. Näin Suomi houkuttelee uusia investointeja ja varmistaa tulevaisuuden kasvumahdollisuutensa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2024 vp

Arvoisa puhemies! Rakentamislain uudistus ei ole pelkästään byrokraattinen korjaus vaan myös merkittävä mahdollisuus kunnille kehittää omia toimintatapojaan. Tehokkaamat ja asiakaslähtoisemmät prosessit luovat kunnille kilpailuetuja, jotka houkuttelevat asukkaita, yrityksiä ja investointeja. On meidän vastuullamme varmistaa, että Suomi säilyy maana, jossa rakentaminen on mahdollista ja kannattavaa. Tämä lakiuudistus on tärkeä osa tuota työtä. Sen myötä annamme rakentajille työkalut, joita he ovat jo pitkään odottaneet. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

17.59 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kiitos edellisistä puheenvuoroista, erinomaisista puheenvuoroista.

Mietinnön vastalauseissa ja myöskin näissä esitetyissä lausumissahan vastustetaan siis näitä hyviä muutoksia, joilla lisätään suomalaisten mahdollisuuksia ja oikeuksia, vapautta rakentaa omalle tontille. Vastalauseissa kuvastuu mielestäni sellainen ajattelutapa, jossa ei luoteta yksityiseen rationaliteettiin, siis rakentajan tai tontinomistajan omaan järjenkäyttöön.

Kuten edustaja Autto minäkin luotan siihen, että omakotitalorakentajan omassa intressissä on huolehtia esimerkiksi siitä, että rakentaminen on mahdollisimman energiatehokasta, varsinkin näillä energian hinnoilla. Jokainen, joka on itse rakentanut omakotitalon, tietää, että se intressi on olemassa. Sama pätee tontinomistajan pyrkimykseen huolehtia siitä, että se rakentaminen soveltuu siihen maisemaan ja ympäristöön. Tämä on luontainen pyrkimys sille, joka elää sillä kyseisellä tontilla joka ikinen päivä. Sama koskee niitä rantaluoteita. Se, joka omistaa Suomessa rantaa, haluaa, että sitä rantaa käytetään vastuullisesti ja maisemaan sopivalla tavalla. Toki on aina niitä muutamia, jotka näitä periaatteita eivät noudata, mutta niitä varten on jälkivalvonta. On yhteiskunnan resurssienkin kannalta huomattavasti järkevämpää puuttua niihin yksittäisiin muutamiin ylilyönteihin kuin ennakoilaisesti valvoa kaikkia, kaikkia niitäkin, jotka varmasti vastuullisesti rakentavat.

Puhemies! Lisäksi haluan vielä nostaa esille tässä hallituksen rakentamislain korjaussarjassa olevan puhtaan siirtymän sijoittamislupan, jolla siis tullaan sujuvoittamaan puhtaan teknologian investointien luvitusta Suomeen huomattavasti. Näiden hankkeiden rakentamisen luvitukseen käytettävä aika tulee lyhenemään vuodesta kahteen vuoteen suhteessa nykyiseen. Tämä puhtaan siirtymän sijoittamislupa ja sen soveltamisala on sinänsä tarkkaan rajattu, ne pätevät vain näihin puhtaan siirtymän hankkeisiin, ja sen lisäksi hankkeen tulee täyttää varsin tiukat edellytykset. Mutta kun ne edellytykset täyttyvät, niin tällä luvalla on mahdollista ohittaa siis lainvoimainen oikeusvaikutteinen kaavoitus ja sen määräykset. Tästä syystä on tietenkin tärkeää, että tämän puhtaan siirtymän sijoittamislupan edellytyksenä ovat riittävät selvitykset. Mutta näistä selvittämisvelvollisuuksista ei tietenkään pidä tulla tällaista uutta valitusperustetta, jolla näitä hankkeita ja niiden lupia voidaan kumota. Tästä syystä pidän tervetulleena ympäristövaliokunnan mietinnössä esitettyä muutosta, jonka mukaan tämä selvittämisvelvollisuus on rajattu sen hankkeen laajuuteen nähden. Tämä on erittäin kannatettava muutos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2024 vp

18.03 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty monta erinomaista puheenvuoroa asiasta. Minäkin kyllä yhdyin niihin kiitoksiin, että tämä esitys on erittäin hyvä ja myös nämä edustaja Vestmanin tekemät aloitteet, joita tässä samalla ollaan hyväksymässä. Erityisen hyvää on se, että meillä rakennusluvan myöntämisille tulee määräaika, ja tässä myös lisätään vapautta maanomistajan osalle rakentamisen suhteen.

Tietenkin tässä on varmasti ajattelutapaeroja, joita on tullut ehkä esille, että osa ajattelee, että rakentaminen on senttyypistä toimintaa, että siinä pitää säännellä ja holhota, kun toiset ajattelevat, että siinä on menty ehkä jo liian pitkälle ja olisi syytä peruutuspeiliin katsoa ja ottaa vähän askeleita sen vapauden suuntaan. Itse edustan kyllä sitä linjaa, että meillä on ehkä menty vähän liian pitkälle ja nyt on syytä katsoa peiliin, ja siinä mielessä kyllä tuen tätä esitystä, joka täällä on nyt meillä käsittelyssä. Se vanha sanonta — jääköön sanomatta, kenen sanonta — ”luottamus hyvä, kontrolli parempi” ei aina toimi suomalaisen yhteiskuntaan. Minusta meillä on toiminut hyvin, ja meillä ei minusta tässä ole semmoista ongelmaa. Enemmänkin meillä on nyt ongelma se, että meillä koetaan, että vaikka omistat maata, niin et saa rakentaa, tai sitä on säännelty niin hankalaksi, että et ainakaan semmoista, mitä haluaisit saada rakentaa. Se ei minusta ole tarpeellista meidän yhteiskunnan, kestävän yhteiskunnan, rakentamiseksi näin pitkälle vietyä, ja siksi esitys on kannatettava.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

18.04 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen tuossa aiemmin toivoi, että saisimme edistettyä puurakentamista. Sitä itsekkin toivoin, ja viime kaudella hallituksessa teimme työtä sen eteen. Itse asiassa tämä lakiesitys vie nyt väärään suuntaan. Nimenomaisesti puurakentamisella olisi ollut tässä voittavat kortit kädessään silloin, kun mietitään näitä rakennusten ilmastoselosteita. Sen takia esimerkiksi Sahateollisuus, Metsäbiotalouden tiedepaneeli ja Puutuoteteollisuus lausunnoissaan eivät pitäneet perusteltuna sitä, että tätä ilmastoselostetta ja ilmastovelvoitteita rajattiin. Siitä esimerkiksi korjausrakentaminen ja omakotiorakentaminen otettiin nyt pois, koska nimenomaan me tarvitsemme näitä välineitä, joilla ohjaamme vähähiilisempään rakentamiseen.

Sitten täällä tuli esiin se, miten kunnan valtaa tässä heikennetään vai eikö heikennetä. Kyllähän tässä nimenomaan nyt käy niin, että rakennusjärjestyksellä ei voi jatkossa sitten säädellä sitä rakentamista niihin paikallisiin olosuhteisiin nähden ilman, että tehdään kaavaa. Tietysti kun tässä on puhuttu siitä, että tällä kevennetään kovasti byrokratiaa, niin kyllähän kaavoitus on varsin järeä työkalu verrattuna tämmöiseen rakennusjärjestykseen, jolla olisi voinut paikalliset olosuhteet ottaa huomioon, ja siltä osin tässä kyllä hallinnon työ kasvaa.

Tähän lupien määräaikaan liittyen minusta sinänsä on ihan perusteltua ja hyvä ajatus, että antaisimme tällaiset määräajat, mutta tietysti silloin samanaikaisesti pitää huolehtia myös resursseista. Itse ajattelen niin, että välttämättä se kategorinen määräaika ei ole aina se toimivin keino. Tässä joitakin riskejä siihen liittyen nostettiin esille, mutta ehkä ennen kaikkea itse näen sen, että silloin pitäisi myös huolehtia niistä resursseista, ja valitettavasti resurssit monessa kunnassa ovat varsin vähäiset.

Sitten todellakin rakennustuotteiden osalta meillä on se iso haaste siinä, että vaikka me ollaan rakentamisen energiatehokkuutta saatu, toisaalta rakennusten koko on kasvanut ja pinta-ala kasvanut ja sitä myöten se saatu hyöty on menetetty, mutta rakennustuotteiden osalta meillä on valtavan paljon tekemistä. Siihen liittyen nimenomaan tämä materiaalise-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2024 vp

lostet ja nämä ilmastovaatimukset ja siihen liittyvät raja-arvot olisivat olleet niitä avaimia, millä me olisimme voineet meidän rakennustuoteteollisuuttamme kirittää. Juuri sen takia, niin kuin edellä kerroin, muissa Pohjoismaissa tätä työtä on tehty todella kunnianhimoisesti. Tanskassa todellakin ala itse vaati kireämpiä tavoitteita sen takia, että he näkevät, että se on myös valtava mahdollisuus heidän rakennustuoteteollisuudelleen viennissä, ja vientimarkkinoilla tällaisille puhtaille ratkaisuille on kysyntää. [Puhemies koputtaa] Siksi pidän valitettavana, että meidän lainsäädännössä mennään nyt heikompaan suuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

18.08 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Viime kaudella tehtiin iso rakentamislain muutos, ja tässä tulee hieman korjaussarjaa siihen. Keskusta kannattaa näitä korjauksia. Byrokratiaa on syytä purkaa.

Kiinnitän huomiota lausumaan, mitä valiokunta tästä vielä edelleen tehtäväksi antoi. Eli tähän liittyy vahvasti vähähiilisyiden arviointi ja elinkaariajattelu rakentamisessa. Näiden vähähiilisyiden arvioinnin ja raja-arvojen on perustuttava rakennuksen koko elinkaaren aikana tapahtuvaan energiaan, materiaaliin ja kulutukseen, mutta aikaisemmassa versiossa ja nykyisessäkin versiossa kaukolämpöä kohdellaan yhdellä kriteeristöllä. Eli olipa kaukolämpö sitten tuotettu hiilellä tai puulla tai millä tahansa hukkalämmöllä, niin se on sen saman kriteerin alla. Sehän ei ole tietenkään oikein, eli näillä kaukolämmöillä on kuitenkin hyvin erilaiset päästöarvot sitten todellisuudessa.

Nyt, kun saimme tänne mukaan lausuman — kiitos siitä tietenkin hallituspuolueille, että joustavasti olitte tätä työstämässä — joka kuuluu, että ”eduskunta edellyttää, että hallitus tarkastelee viipymättä kaukolämmön paikallisten kasvihuonekaasupäästöjen skenaariolaskentamenetelmien käyttöönottoa yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa”, voi olla, että saamme sitten myöhemmin, toivottavasti jo tällä kaudella, energia-alan itsensä luoman päästölaskentamenetelmän, joka sitten toisi tähän kaukolämpöön ne oikeat päästökertoimet, ne todelliset. Tämä on minusta oikein hyvä, eteenpäin katsova asia, joka todella saatiin vielä valiokuntavaiheessa. Kiitos siitä hallituspuolueille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Fagerström.

18.10 Noora Fagerström kok: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti hallitus korjaa säädettyä rakentamislakia niin, että hallinnollinen taakka kevenee, byrokratia vähenee, valitusoikeus selkeytyy sekä päävastuullisen toteuttajan vastuu täsmentyy. Korjaussarjalla pyritään puuttumaan niihin ongelmakohtiin, jotka rakentamisessa ovat eniten taakunneet.

Hallituksen toimenpiteillä rakentamiseen liittyvää hallinnollista taakkaa kevennetään. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että rakentamisluvan yhteydessä vaadittavien tietojen laajuutta rajataan vähentämällä rakentamisluvan pakollisia liitteitä. Lisäksi rakennusten vähähiilisyttä ja elinkaariominaisuuksia säänteleviin pykäliin esitetään muutoksia, joiden tarkoituksena on keventää hallinnollista taakkaa kunnissa ja rakentajilla. Esim. ilmastaselvityksen vaatimus poistetaan pientaloilta. Ilmastaselvitys laadittaisiin vain niille uusille rakennuksille, joita hiilijalanjäljen raja-arvovaatimukset koskevat. Valitusoikeuksia rajataan ja rakennusluville säädetään ensimmäistä kertaa 3—6 kuukauden enimmäiskäsittelyaika, mikä sujuvoittaa luvitusta ja nopeuttaa rakentamisen aloittamista. Lisäksi lakiin esitetään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2024 vp

puhtaan siirtymän sijoittamislupaa, joka sujuvoittaisi puhtaan siirtymän teollisuushankkeiden rakentamista.

Arvoisa puhemies! Rakentamislain korjaussarjalla hallitus helpottaa tapahtuma-alan tilaisuuksien järjestämistä täsmentämällä lakiin, etteivät väliaikaiset tapahtumarakenteet, kuten festarien konserttilavat, tarvitse rakentamislupaa. Tämä on erittäin tärkeä uudistus, joka kannustaa ihmisiä kokoontumaan yhteen ja nauttimaan erilaisista elämyksistä. Myös elinkeinoelämän kannalta luvanvaraisuuden keventäminen on keskeistä, sillä kapeammalla sääntelyllä Suomen on mahdollista olla entistä houkuttelevampi areena niin kotimaisille kuin kansainvälisille tapahtumille. Tarvitsemme Suomeen lisää maailmanluokan tapahtumia, jotka tarjoavat paitsi unohtumattomia elämyksiä myös kipeästi kaivattua näkyvyyttä ja tilaisuuden tarjota laadukkaita palveluita matkailijoille. Liiallinen byrokratia vie suurtaapahtumat muihin maihin, mikä tarkoittaa samalla verotulojen valumista pois Suomesta. Tällaisina aikoina, kun kustannukset ovat nousseet hurjasti, on meidän pystyttävä kilpailemaan tapahtumajärjestäjän paikasta muun muassa luvitusta selkeyttämällä ja ylimääräisiä välivaiheita poistamalla.

Arvoisa puhemies! Nimenomaan hallinnollisen taakan keventäminen on hallituksen keskeinen tavoite niin tässä rakentamislain korjaussarjassa kuin koko hallituksen politiikassa. Hallitus on nimittäin sitoutunut purkamaan jopa 300 normia, jotka vaikuttavat suomalaisten arkeen yhteiskunnan eri osa-alueilla. Rakentamislain korjaussarjan myötä sääntö-Suomessa on taas muutama rajoitus vähemmän. Jotta saamme Suomen oikealle raiteelle ja kilpailukykyimme nousuun, on meidän jatkossakin panostettava siihen, ettemme täällä kylmässä Pohjolassa luo lisää sääntelyä sääntelemisen ilosta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

18.13 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on tervetullutta byrokratian purkamista, ja jos ja kun tässä nyt luovutaan laajasti hankalana pidetystä kantatilaperiaatteesta rakentamisoikeuden määrittelyn perustana, tulevia esityksiä silmällä pitäen tämä vaatii rinnalleen myös täsmennyksiä maanomistajien tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi. Tätä täsmentämistä voidaan tehdä ja pitää tehdä esimerkiksi ensi vuonna eduskunnan käsittelyyn tulevassa alueidenkäyttölaissa. Maanomistajien tasapuolinen kohtelu ja sen toteutuminen pitää varmistaa ja saada siltäkin osilta pelisäännöt nykyistä selvemmiksi, niin kuin tämä paketti muilta osin tekee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.14 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! [Puhujan ääni on käheä] — Pahoittelen ääntäni, ei tästä taida tulla mitään. — Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 2025 voimaan tulevaa rakentamislakia sekä maankäyttö- ja rakennuslakia. Pääministeri Orpon hallitus korjaa säädettyä rakentamislakia hallitusohjelman mukaisesti niin, että hallinnollinen taakka kevenee, byrokratia vähenee ja valitusoikeus selkeytyy.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi muun muassa uudesta puhtaan siirtymän teollisuushankkeiden rakentamista vauhdittavasta sijoittamisluvasta. Sijoittamisluvan ansiosta teollisuushankkeen prosessi nopeutuu, koska sen sijoittumisen alueidenkäytöllinen tarkastelu voidaan tehdä ilman asema- tai yleiskaavaa. Eli kysymys on kaavaratkaisun ohittamisesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2024 vp

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muun muassa, että pientalojen rakentamisen ja rakennusten korjaus- ja laajennustöiden yhteydessä ilmast selvityksen ja materiaaliselosteen esittämisen velvollisuutta kevennetään. Materiaaliseloste korvattaisiin pääpiirustustasoisella rakennustuoteluettelolla.

Esityksessä ehdotetaan myös valitus oikeuden rajoittamista, mikä on tärkeää ja vähentää tarpeetonta viivytystä luvituksessa.

Rakentamislupahakemuksen hallinnollista taakkaa vähennetään rajaamalla lupaan sisällytettävien tietojen määrää ja laatua. Rakentamislupaprosessin kestolle asetetaan kolmen tai kuuden kuukauden määräaika. Määräaika alkaa siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on toimitettu rakennusvalvontaviranomaiselle siinä määrin täydellisenä, että hakemuksen käsittely on mahdollista. Rakennusalan yrityksille lupahakemus liitteineen merkitsee selkeämpää ja ennustettavampaa prosessia. Lupaa hakevilla yrityksillä on odotettavissa osin yhteneväiset lupakäytännöt maamme eri rakennusvalvonnoissa.

Arvoisa puhemies! Rakentamisluvan sujuvoittamiseksi nämä uudistukset ovat erittäin tervetulleita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

18.16 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty erittäin hyviä puheenvuoroja tästä tervetulleesta rakentamislain korjaussarjasta. Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rakentamislakia erinäisiltä osin Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti. Esityksen tavoitteena on nimenomaan sujuvoittaa ja purkaa rakentamisen sääntelyä. Esityksellä kevennetään rakentamisen hallinnollista taakkaa ja vähennetään byrokratiaa.

Suurimpana muutoksena maankäyttö- ja rakennuslakiin verrattuna oli, että tämä ilmastomuutoksen torjunnan tuominen osaksi tähän rakentamisen lainsäädäntöön nyt sitten edellisen kauden osalta muutetaan oikeaan suuntaan ja nimenomaan niin, että tämä hallinnollinen taakka kevenee, byrokratia vähenee, valitus oikeus selkeytyy sekä päävastuullisen toteuttajan vastuu täsmentyy ja myös tämä rakennuslupien käsittelyaikatakuu, mikä siellä on. Hallitus ei halua rangaista omakotitalorakentajia vaan nimenomaan sujuvoittaa rakentamislakia esimerkiksi sellaisissa tapauksissa, että seuraava sukupolvi haluaisi rakentaa samalle tontille.

Tämä lakiehdotuksessa esitetty valitus oikeuden rajaaminen on erittäin tervetullut ja taroituksenmukainen, eli ei turhaan viivytetä rakennushankkeita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

18.18 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Viljanen otti edellä esille niin sanotun kantatilaperiaatteen. Kyseessä on rakentamisen määrää ja oikeutta ohjaava periaate, jonka mukaan rakentamisen määrä tai oikeus rakentaa määräytyisi vanhan rakennuslain voimaan astumisen ajankohdan mukaisesti eli vuoden 1959 tilajaon mukaan. Tätä periaatetta on sovellettu Suomessa alun alkaen ranta-alueilla, ja siitä se on levinnyt sitten myös ranta-alueiden ulkopuolisten alueiden rakentamisen määrän ohjaukseen.

Viime kaudella, kun eduskunta käsitteli rakentamislakia, perustuslakivaliokunta totesi, että mikäli tämä periaate halutaan säilyttää, niin siitä tulisi perustuslain lailla säätämisen vaatimuksesta johtuen säätää lailla. Tällaista vaatimusta ei siis silloisen hallituksen esitykseen rakentamislakia ollut sisällytetty sinne sijoittamisen edellytyksiin. Silloin ympäristö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2024 vp

valiokunta edustaja Kososen johdolla päätyi ratkaisuun, jonka mukaan sinne sijoittamisen edellytyksiin ei tullut edellytykseksi tätä kantatilaperiaatetta, ja hyvä niin. Tämähän siis käytännössä tarkoittaa sitä, että kantatilaperiaatetta ei enää vuodenvaihteen jälkeen voida Suomessa soveltaa tällaisena yleisenä rakentamista ohjaavana periaatteena. Tosin siltä osin kuin kyseinen periaate on ehditty jo kaavoihin viedä, monissa kunnissa esimerkiksi yleiskaavaan tai kyläkaavoihin, niin kaavamääräykset luonnollisesti jäävät voimaan.

Mitä tulee edustaja Viljasen kysymykseen siitä, miten sitten kiinteistönomistajien yhdenvertaisesta tai tasapuolisesta kohtelusta huolehditaan ilman tätä periaatetta, niin vastaan, että siten kuin kaikessa muussakin lainsäädännössä eli soveltamalla lakia samalla tavalla kaikille. Jos rakentamislain sijoittamisen edellytykset täyttyvät, lupa rakentaa tulee myöntää. Se on yhdenvertaista ja tasapuolista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

18.20 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ehkä hyvä selvittää, kun joissakin puheenvuoroissa annettiin ymmärtää, että edellinen rakennuslaki olisi tehty siksi, että on haluttu lisätä byrokratiaa. No, ei suinkaan näin. Itse asiassa se edellinen rakennuslakihan ei vielä ehtinyt tulla voimaan, vaan nyt tällä esityksellä halutaan kumota siinä olevia säädöksiä, ja itse asiassa se on myös esimerkki todella huonosta lainsäädännöstä sen suhteen, että ala oli jo varsin valmistautunut siihen uuteen rakentamislakiin ja nyt sitten tehdään isojaakin muutoksia.

Rakentamislaisihsahan jo hyvin paljon vähennettiin erilaisia rakentamislupavaateita ja helpotettiin ja vapautettiin hyvin paljon rakentamista, mutta siinä ei tätä rakentamisjärjestystä samalla tavalla heikennetty niin kuin nyt tässä esityksessä, koska ajateltiin, että kuitenkin paikallisesti siellä kuntatasolla on hyvä olla välineitä siihen, miten voidaan ohjata, jotta voidaan varmistaa, että se rakentaminen niihin paikallisiin olosuhteisiin soveltuu.

Sitten ihmettelen myös edelleen sitä, kun hallitusohjelmassakin todellakin kirjattiin siitä, että halutaan täsmentää päävastuullisen toteuttajan vastuuta. No, nythän tämä on kokonaan poistettu tästä laista, ja nimenomaan se iso ongelma, mitä sillä haluttiin purkaa, on, että meillä olisi rakentamishankkeissa selkeä vastuutaho, jolloin myös olisi joku, joka olisi vastuussa mahdollisista rakentamisen laadussa olevista ongelmista, koska tämän ketjuttamisen takia se vastuu on sinne aina hävinnyt. Nyt tähän ei tuoda mitään muutosta elikkä millään tavalla tätä vastuuta ei kyllä nyt täsmennetty.

Valitusoikeuden osalta täytyy sanoa se, että valitusoikeuksiaahan on aika paljon myös selvitetty, koska aika usein on noussut keskusteluun se, onko valittaminen vain tällaista turhaa viivyttämistä vai onko siinä ollut joitakin perusteita. Selvitysten mukaan on tullut esille se, että nimenomaan esimerkiksi ely-keskuksen tekemät valitukset ovat olleet hyvin perusteltuja ja ne yleensä aina ovat menneet läpi, tai jos eivät ole menneet läpi, ne ovat olleet tärkeitä myös sen oikeuskäytännön määrittämisessä. Sen takia pidän valitettavana, että tätä ely-keskusten valitusoikeutta tässä merkittävästi rajataan.

Siitä en ole yllättynyt, että tämä hallitus tekee lainsäädäntöä, jolla heikennetään ilmastotyötä, heikennetään ilmastopäästöjen vähentämistä, kiertotalouden edistämistä, sillä vaikka ne siellä Orpon hallituksen ohjelmassa on kauniisti kirjattu, niin käytännössä kaikki esitykset, mitä tähän saliin on näistä teemoista tuotu, ovat olleet heikentäviä, kuten nyt tämä rakentamislain heikentäminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2024 vp

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.